

Agirre

etxebizitza

Aldakerak: Agirrebeitia
Ahozkoa: Agérre

43° 11' 20"

2° 34' 51"

Berriz Irudian / A. Arbulu

“... la casería titulada Aguirre... en la Cofradía de Andiconona de la anteiglesia de Berriz, que se compone de dos viviendas, la una al Este con dos cocinas, dos cuartos portalados, zaguan, cuadra y bodega, con una prensa en piso llano, y de principal con dos cuartos, tres camarotes y el pajar, y la otra al Oeste de cocina, dos cuartos, cuadra portalada y zaguan en piso llano, y en el principal de un cuarto con dos camarotes y pajar; contiene una planta solar de ciento ochenta y seis estados...”

DJE, 7/119 or. (1903)

Andikoa kofradian dagoen *Agirre* baserriaren gaineko lehen aipua Bizkaiko su-erroldean aurkitzen ditugu: *Aguirre* (1704). Hortik aurrera, dokumentu guztietan forma bera aurkituko dugu, XVIII. mendean zein XIX. eta XX. mendetan, hots, *Aguirre* (1795, BAHF, A46/7), *Aguirre* (1859, BUA, Nmcr) eta *Aguirre* (1910, BUA, RU). Azken hamarkadetan, ahozko formaren eraginez, *Agérre* eta *Aguerre* (1967, BUA, CE) izenez jaso zen 1967ko Udal-errolan. XIX. mendean ere, *Aguirrebeitia* (1864, DJE, 1/ 65. or.) izenaz dokumentatzen da, segurue-

nik gertuko *Agirregoitia* (**Ikus Agirregoitia**) baserritik bereizteko. Arestian aipatu dugun moduan, *Agérre* da auzotarrek erabiltzen duten ahozko forma.

Aldi desberdinetan jasotako baserria da. Osteko fatxadan, esaterako, XVI. mende hasieran erabiltzen zen harlandua ikusi daiteke eta aurrekoan, oster, XVIII. mende amaierako tankera bista bistakoa da, 1797ko data daukan inskripzioak ondo zehaztu moduan. Fatxada nagusian nabariak dira geroago erantsitako

toponimia

Agirre da euskal toponimoen artean hedatuena eta ia herri guztietan dugu Agirre izeneko etxeren bat. Mendebaldean dagoen Agirre baserria Artzentales herrian dago eta ekialdean Santa Garzin, Zuberoan. Honen zergatia erraz ulertzen da esangura baldin badakigu, “Agerian dagoena” izan ere agirre hitz hau agertu eta ageri hitzekin dago loturik. Ahoz arrunta da Agerre esatea baina mendez mendeko idazkera Bizkaian Agirre dugu. Ipar Euskal Herrian, berriz, ohikoa izan da Agerre eta handik sortu zen Daguer deitura. Deitura hori zuen batek asmatu zuen lehenengo argazkiak eta bere deituraren bidez dira ezagunak: daguerrotipo.

Cotxadia de Andiconá.

1. La Casa de Aguirre de Juan de Aguirre, vive en ella casa mayor.
 1/2 Casa de Aguirregoytia de Margarita de Yguola Viuda vive en ella, casa menor.
 1/2 Casa de Andiconapoera de Juan de Andiconapoera vive en ella, casa menor.
 1. Casa de Andiconá que llaman de Pazicio, de Juan de Andiconá vive en ella, y es casa mayor.
 1. Casa de Andiconá de Dom. de Lacortá, vive en ella casa mayor.
 1/2 Casa de Ortiz de Larjeta de Juan de Ogombe, y sus pertenecidos están sin
 Arrendatario, casa menor.
 1/2 Casa de Ortuguren de Mag. de Ortuguren Viuda vive en ella casa menor.
 1. Casa mayor de Andiconá de Juan Tinz de Xarte su Inclino Juan de
 Muro Casa mayor.
 1. Casa de Gangoytia de Maziara de Gangoytia, vive en ella casa mayor.
 1/2 Casa de Maziara de Pedro de Maziara, vive en ella casa menor.
 1/2 Casa de Andiconá Veytia de Pedro de Andiconá Veytia vive en ella, y es casa mayor.
 1/2 Casa de Vibe Larrea de Pedro de Vibe Larrea, vive en ella, casa menor.
 1/2 Casa de Joarritia de Juan de Lanza vive en ella, Juan de Vibe por Inclino, y es casa menor.
 1. Casa de Dibatua Echabarría de Juan de Ganguiti vive en ella, y es casa mayor.
 1. Casa de Dibatua de Juan de Juan de Dibatua, vive en ella, y es casa mayor.
 1/2 Casa de Dibatua de Juan de Pedro de Dibatua, vive en ella, casa menor.
 1/2 Casa de Ajaga de Thomas de Ajaga, su Inclino Juan de Maziara, casa menor.
 1/2 Casa de Ajaga de Miguel de Ibarra, está caída, y sus tierras sin terminadas
 media Casa.

Bizkaiko su-errolak, 1704.

gorputza, terraza egiteko baliatua, eta beranduago zabaldutako leihoak. Guztia kontuan izanik, garaiko baserri tipikoa da, erdian daukan arku ederraren arabera antolatutakoa. Beheko solairuan leiho bana behintzat izango zituen albo banatan eta saietera bat ere badauka esku-
ma aldean. Goiko pisuan eta ganbaran, ostera, leihoak ageri dira. Eta sarrerako arku gainekoak

balkoi bihurtutakoa dirudi. Harlangaitzaz jasotako etxea da, jatorriz luzituta egongo zena, harlandu ederra utziz arku, kantel eta leiho ertz guztietarako. Ganbara aldean egurrezko egitura bistan dauka, kontrastea eginaz zuri pintatutako horma enfoskatuekin. Bi isuritako teilatuak babestutakoa da eta hegal zabalari eusteko egurrezko besoak ditu.